

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

DOM
2011-05-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 12750-10

PARTER

KÄRANDE

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

Ombud: Jur.kand. Marie Nordström
och jur. kand. Laine Nõu Strömgren
Diskrimineringsombudsmannen (DO)
Box 36 86
103 59 Stockholm

SVARANDE

Keolis Sverige AB, 556473-5057
Box 47298
10074 Stockholm

Ombud: Advokat Anders Karlsson
Advokatfirman Axelsson & Karlsson AB
Box 3388
103 68 Stockholm

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.

2. Diskrimineringsombudsmannen ska ersätta Keolis Sverige AB för dess rättegångskostnader med 93 569 kr, varav 92 800 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 951496

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 652 70 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning3@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 03	måndag – fredag 08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har yrkat att Keolis Sverige AB (Keolis) ska som skadestånd till [REDACTED] betala 30 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 11 oktober 2010 till dess betalning sker.

Keolis har bestritt käromålet och endast vitsorda sättet att beräkna ränta. Om tingsrätten skulle finna att Keolis brutit mot diskrimineringslagen har Keolis gjort gällande att skadeståndet ska jämkas i första hand till noll kronor och i andra hand till det lägre belopp som tingsrätten finner skäligt.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

SAKFRAMSTÄLLNING OCH GRUNDERDO

[REDACTED] är rullstolsburen. Natten mot den 21 augusti 2008 befann sig [REDACTED] vid busshållplatsen för SL:s busslinje 91 intill Stureplan. Hon satt väl synlig i sin rullstol. När bussen kom stannade den minst en halv meter från trottoarkanten. [REDACTED] bad busschauffören stanna närmare trottoaren så att hon skulle ha möjlighet att komma ombord på bussen varpå chauffören svarade nekande. Då [REDACTED] frågade om orsaken till detta svarade chauffören att backen var trasig. Det var helt fritt från andra bilar en lång bit bakom bussen. En icke funktionshindrad man som väntade på en annan buss gav sig in i diskussionen med chauffören och påtalade att det inte skulle vara några problem för chauffören att backa en bit och sedan köra in till trottoarkanten. Till sist backade chauffören bussen och körde fram intill trottoaren så att [REDACTED] kunde komma på bussen. Situationen på platsen var således sådan att det inte förelåg något hinder mot att backa. Om busschauffören hade kört intill trottoarkanten från början hade situationen inte alls behövt uppstå. Det saknar betydelse för frågan om diskriminering skett att busschauffören senare ändrade sin placering så att [REDACTED] kunde komma på bussen.

I ordväxlingen som uppstod mellan [REDACTED] och busschauffören sade busschauffören att ”såna som ni kan åka färdtjänst”. Busschauffören sade också att han hade ett tidsschema att följa och att det tar mer tid och blir mer omständigt när ”ni” (underförstått funktionshindrade) ska åka med vid den här tiden på dygnet.

Det saknar betydelse vem som körde bussen eftersom Keolis är ansvarigt för sina anställda enligt lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL).

Busschauffören har genom att inte köra intill trottoarkanten då han stannade vid busshållplatsen och genom att neka till att justera bussens placering omöjliggjort en påstigning på bussen för [REDACTED] och därigenom missgynnat [REDACTED]. Busschauffören borde ha sett [REDACTED] och ställt sig närmare kanten. Även om det inte skett avsiktligt är det ett missgynnande. Genom att hindras från att åka med bussen har [REDACTED] behandlats sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation. Missgynnandet har haft samband med funktionshinder.

Busschaufförens agerande och nedlåtande uttalanden om funktionshindrade personer har kränkt [REDACTED] värdighet och haft samband med funktionshinder.

Alternativt har busschaufförens agerande när han inte körde intill trottoarkanten då han stannade vid busshållplatsen inneburit att [REDACTED] missgynnats genom ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar personer med funktionshinder, dvs. rullstolsburna och andra som har svårigheter att gå till följd av sitt funktionshinder. Förfaringssättet kan inte motiveras av berättigade mål och medlen är inte lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet.

Missgynnandet har sin grund i busschaufförens bemötande och faktiska åtgärder så det är inte fråga om bristande tillgänglighet.

Keolis har genom sin anställda utsatt [REDACTED] för direkt diskriminering och/eller trakasserier i strid med 9 § jämfört med 3 § 1 och/eller 3 DFL. Alternativt har Keolis utsatt [REDACTED] för indirekt diskriminering i strid med 9 § jämfört med 3 § 2 DFL. Keolis ska betala skadestånd för den kränkning som diskrimineringen inneburit enligt 16 § samma lag.

Keolis

Keolis är en av de största bussentreprenören i Sverige med drygt 5 000 medarbetare, varav nästan 5 000 är buschaufförer. I bolaget finns för närvarande 1 500 bussar. En bussförare möter dagligen mellan 500 till 1 000 resenärer. Genom åren får de flesta buschaufförer någon typ av klagomål eller anmärkning.

Keolis har sedan bolaget blivit ansvarigt för Stockholmstrafiken genomfört en ambitiöst program för att anpassa busstrafiken. Vid den i målet aktuella tidpunkten hade samtliga bussar i centrala Stockholm lågtré- eller låggolvsutförande. I flertalet bussar fanns ramper för att kunna få ombord rullstolsburna. Minst en rullstol ska normalt kunna tas in, ställas upp och förankras på lämpligt sätt i bussen.

Varje buschaufför genomgår en särskild utbildning där ett utbildningsmoment rör bemötande av personer med funktionsnedsättning. I utbildningen ingår bl.a. hur buschauffören kan underlätta för resenärer med funktionshinder, kundbemötande och konflikthantering. [REDACTED] har gått sådan utbildning.

Busschaufförerna är instruerade att undvika situationer där man behöver backa. Om man ändå undantagsvis måste backa ska föraren se till att det kan ske på ett säker sätt med hjälp av polis eller kollega. Detta mot bakgrund av ett antal incidenter i trafiken där chaufförer har tagit hjälp av trafikanter som inte har klarat av att göra korrekta bedömningar vid backning.

Trafiksituationen vid Stureplan nattetid är och har varit mycket besvärlig på grund av det stora antalet bilar och kroggäster. Tidvis har nattlinjen vid Stureplan till och med varit indragen. Numera är färdvägen för linje 91 omlagd till Sibyllegatan.

Keolis kan inte vitsorda det av DO påstådda händelseförloppet. [REDACTED] [REDACTED] var den busschaufför som inledningsvis pekades ut. [REDACTED] har arbetat som busschaufför sedan år 1971, och kört nattetid åtminstone de senaste 25 åren. Under alla dessa år har han inte fått en enda negativ kundsynpunkt och inte heller varit med om någon trafikhandelse. Han är känd som lugn, vänlig och artig man. Han är känd för att inte gå in i konflikter och inte låta sig provoceras om någon blir aggressiv eller missnöjd. [REDACTED] känner inte igen händelsen.

Enligt sitt körschema befann sig [REDACTED] den 21 augusti 2008 vid Gullmarsplan vid 03.00-tiden och framförde en buss på linje 94. Det händer dock att chaufförerna byter pass med varandra.

Även om händelsen har ägt rum så har det inte skett någon diskriminering. [REDACTED] [REDACTED] har inte utsatts för direkt diskriminering. [REDACTED] kom ombord på bussen. [REDACTED] blev inte sämre behandlad än andra trafikanter. Bussen hade den placering den hade och placeringen var lika för alla. Bristande fysisk tillgänglighet omfattas inte av diskrimineringslagen. Det finns inget samband mellan bussens placering och [REDACTED] handikapp. Bussens placering kan däremot ha samband med trafiksituationen vid Stureplan nattetid. Om busschauffören har stannat för långt från trottoaren och därefter backat bussen, i strid med säkerhetsföreskrifterna, har [REDACTED] blivit positivt särbehandlad.

Busschauffören har inte utsatt [REDACTED] för trakasserier. De påstådda uttalandena är till sin ordalydelse inte trakasserande. En person som blir utsatt för trakasserier har en skyldighet att påpeka detta för den som trakasserar. Det har inte ens påståtts att [REDACTED] har gjort så i detta fall.

Det föreligger inte indirekt diskriminering. Keolis eller dess busschaufförer tillämpar inte ett sådant förfaringsätt som DO påstår, nämligen att stanna bussarna med distans från trottoarkanten. Busschaufförerna eftersträvar däremot att komma så nära trottoarkanten som möjligt.

BEVISNING

DO har som muntlig bevisning åberopat förhör under sanningsförsäkran med [REDACTED] och vittnesförhör med [REDACTED] som var passagerare på bussen vid den påstådda händelsen.

Keolis har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med [REDACTED] samt med [REDACTED] enhetschef, [REDACTED] ordförande Kommunal Hornsberg/Frihamnen, [REDACTED] skyddsombud, samtliga anställda på Keolis. Keolis har vidare åberopat viss skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Enligt 9 § DFL är diskriminering som har samband med, såvitt nu är av intresse, funktionshinder förbjuden vid yrkesmässigt tillhandahållande av tjänster.

DO har påstått i målet att Keolis diskriminering av [REDACTED] har bestått i att busschauffören inte stannade vid trottoarkanten, att han inte justerade sitt läge samt att han uttalade sig på nedlåtande sätt. Diskrimineringen har skett genom direkt diskriminering och/eller trakasserier alternativt genom indirekt diskriminering.

DO har enligt 21 § DFL att visa omständigheterna som ger anledning att anta att diskriminering föreligger. Om DO lyckas med det är det Keolis som ska visa att diskriminering inte förekommit.

[REDACTED] har berättat bl.a. följande. Bussen stannade inte tillräckligt nära trottoarkanten för att hon skulle kunna komma på med sin rullstol. Hon är en mycket duktig rullstolsförare. Hon bad busschauffören att backa så att bussen kom närmare trottoarkanten. Busschauffören vägrade och skyllde på att backen inte fungerade. En annan trafikant, en icke funktionshindrad, blev mycket irriterad på busschauffören och efter en del ordväxling backade chauffören så att hon kunde komma på bussen. Det var en blå ledbuss som trafikerade linje 91. Händelsen utspelades sig natten den 21 augusti 2008 runt kl 03.30 vid hållplatsen Stureplan i riktning norrut. När hon väntade på bussen satt hon fullt synlig vid busshållplatsen. Busschauffören borde ha sett henne. När busschauffören vägrade att justera sin placering tog hon ett fotografi av chauffören.

[REDACTED] uppgifter får i vissa delar stöd av [REDACTED] uppgifter. [REDACTED] har berättat att han var passagerare på en blå ledbuss när [REDACTED] skulle på bussen, att bussen stannade för långt från trottoarkanten så att [REDACTED] inte kunde komma på och att chauffören först sedan flera passagerare blivit arga justerade bussens läge så att [REDACTED] kunde komma på. [REDACTED] har inte kunnat säga vilket datum i augusti som händelsen utspelade sig men han minns att han hade varit på en arbetsmiddag och att han hade oljerock på sig.

[REDACTED] och [REDACTED] har alla berättat att det går inte blå ledbussar på linje 91 på nätterna utan bara röda odelade bussar. [REDACTED] och [REDACTED] har vidare samstämmigt berättat att [REDACTED] som otvivelaktigt är den genom fotografiet utpekade chauffören, är en mycket lugn, vänlig och tålmodig person och som har stor förståelse för funktionshindrades situation bl.a. eftersom hans hustru är funktionshindrad. Enligt [REDACTED] körschema var han inte heller vid Stureplan den angivna tiden. [REDACTED] har själv uppgett att han inte har något minne av påstådd händelse.

Utredningen i målet ger vid handen att det är oklart vilken dag och vid vilken tidpunkt på dygnet den påstådda händelsen inträffade.

Genom [REDACTED] och [REDACTED] uppgifter får dock anses visat att en okänd busschaufför vid hållplats Stureplan någon gång i augusti 2008 stannat en blå ledbuss allt för långt från trottoarkanten för att [REDACTED] skulle kunna komma på bussen och att chauffören till att börja med vägrat att justera placeringen.

Har direkt diskriminering förekommit?

Med direkt diskriminering avses enligt 3 § 1 DFL att en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med, såvitt nu är av intresse, funktionshinder.

Att en busschaufför stannar för långt från trottoarkanten och nekar att justera bussens placering så att en rollstolsburen person inte kan komma på bussen måste anses vara ett missgynnande av den funktionshindrade eftersom han eller hon behandlas sämre än någon annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation. DO får därmed anses ha visat på omständigheter som ger anledning anta att [REDACTED] blivit utsatt för diskriminering på grund av sitt funktionshinder. Det har för denna bedömning ingen betydelse att busschauffören därefter justerade bussens placering så att [REDACTED] kom på bussen. Det ankommer därför på Keolis att visa att diskriminering inte förekommit utan att busschaufförens agerande berott på annat än [REDACTED] funktionshinder.

[REDACTED] har påstått att hon satt fullt synlig för busschauffören när hon väntade på bussen och att platsen vid tillfället var ovanligt fritt från människor och bilar. [REDACTED] har å sin sida berättat att det var människor och bilar i rörelse kring Stureplan. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] har alla berättat att det regelmässigt är mycket stökigt vid Stureplan och att det på grund av trafiksituationen ofta är svårt att placera bussen rätt när man stannar bussen vid nämnda hållplats. De har också berättat att körsträckan för linje 91 därför

har flyttats till Sibyllegatan och att det är förbjudet att backa en buss utan hjälp av polis eller annan busschaufför.

Vad som framkommit i målet ger inte anledning att anta att busschauffören sett [REDACTED] [REDACTED] innan han stannade vid busshållplatsen. Mot bakgrund av att det är förbjudet att backa en buss har det inte heller ålegat honom, när han förstod att [REDACTED] [REDACTED] var rullstolsburen, att backa bussen. Med hänsyn till det anförda anser tingsrätten att Keolis visat att busschaufförens agerande, när han stannade bussen för långt från trottoarkanten och inte justerade placeringen, inte berodde på [REDACTED] funktionshinder utan på andra orsaker. Det föreligger därför ingen direkt diskriminering av [REDACTED]

Har trakasserier förekommit?

Med trakasserier avses enligt 3 § 3 DFL ett uppträdande som kränker en persons värdighet och som har samband med funktionshinder. Av förarbetena till bestämmelsen framgår bl.a. att handlingarna eller bemötandet ska innebära *missgynnande* i form av skada eller obehag som kränker den enskildes värdighet, att det ska vara fråga om märkbara eller tydliga kränkningar och att det är den utsatte som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat och kränkande. Vidare framgår att den som trakasserar måste ha *insikt* om att hans eller hennes beteende kränker någon på grund av en av de skyddade diskrimineringsgrunderna samt att ett handlingssätt eller bemötande ska ha ett *orsakssamband* med den diskrimineringsgrund som är aktuell för att utgöra trakasserier i lagens mening (se prop. 2003/03:65 sid 202).

När det gäller det sätt som busschauffören stannat på och hans vägran att flytta bussen gör tingsrätten samma bedömningen som vid direkt diskriminering och finner därmed visat att det inte föreligger något orsakssamband mellan busschaufförens agerande och diskrimineringsgrunden. Busschauffören kan inte anses ha trakasserat [REDACTED] [REDACTED] genom sitt sätt att stanna bussen och vägra flytta den.

DO har också gjort gällande att busschauffören trakasserat [REDACTED] i den ordväxling som förekom mellan dem. [REDACTED] har inte lämnat några uppgifter om själva ordväxlingen. [REDACTED] har berättat att chauffören sade ”ni kan ta färdtjänst” eller eventuellt ”sådana som ni kan ta färdtjänst”. Han uppfattade i och för sig som att orden var riktade till [REDACTED] men han vet inte varför busschauffören hänvisade till färdtjänst. Någon ytterligare ordväxling har [REDACTED] inte hört även om han upplevde det som om busschauffören hade bråttom att åka vidare. Genom [REDACTED] berättelse är visat att chauffören sade ”ni kan ta färdtjänst” eller eventuellt ”sådana som ni kan ta färdtjänst”. Däremot är det inte visat att busschauffören fällde de ytterligare uttalandena som DO påstått.

Huruvida [REDACTED] har hört eller tagit illa vid sig av busschaufförens uttalande är okänt för tingsrätten. Eftersom tingsrätten inte har kunskap om [REDACTED] inställning till busschaufförens uttalande kan det inte bedömas om uttalandet var oönskat och kränkande för [REDACTED]. Det är den utsatte som ska avgöra om ett beteende är oönskat och kränkande. Med hänsyn till det anförda har DO inte lyckats visa att [REDACTED] blivit utsatt för diskriminering genom trakasserande uttalanden av busschauffören.

Har indirekt diskriminering förekommit?

Med indirekt diskriminering avses enligt 3 § 2 DFL att en enskild person missgynnas genom tillämpning av bestämmelser, kriterier eller förfaringssätt som framstår som neutrala men som i praktiken särskilt missgynnar personer med, som i detta fall, visst funktionshinder, såvida inte bestämmelserna, kriterierna eller förfaringssättet kan motiveras av berättigade mål och medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet.

DO har påstått att Keolis genom att busschauffören inte kört intill trottoarkanten tillämpar ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som missgynnar personer med visst funktionshinder. Keolis har bestritt att det finns något sådant förfaringssätt.

██████████ har uppgett att busschaufförer så ofta som åtta av tio gånger stannar för långt från trottoarkanten för att hon ska kunna komma på bussen; detta trots att hon är mycket skicklig på rullstol. ██████████ har uppgett att det är en självklarhet att stanna intill trottoarkanten vid hållplatserna men om det inte går, t.ex på grund av trafiksituationen, är det en strävan att stanna bussen så nära trottoarkanten som möjligt. ██████████ som har arbetat som bussutbildare inom främst körkortsutbildningen, har uppgett att han lär ut vikten av att stanna nära trottoarkanten för att underlätta för personer med bl.a. funktionshinder. Även av det utbildningsmaterial som Keolis åberopat framgår att körteknik med hänsyn till handikappades behov ingår i internutbildningen.

Av utredningen framgår således att busschaufförer ibland inte kör intill trottoarkanten vid hållplatserna. Det framgår dock att Keolis eftersträvar att busschaufförerna ska komma så nära trottoarkanten som möjligt. Att detta inte alltid kan ske, bl.a. på grund av trafiksituationen, innebär inte att Keolis tillämpar ett generellt förfaringssätt som missgynnar personer med funktionshinder på ett sådant sätt att indirekt diskriminering föreligger. Ett sådant förfaringssätt skulle ju inte heller framstå som neutralt vilket är ett krav för att indirekt diskriminering ska föreligga.

Av det anförda framgår att Keolis inte diskriminerat ██████████ Käromålet ska ogillas.

Vid denna utgång ska DO ersätta Keolis dess rättegångskostnader. Det yrkade beloppet är skäligt och ska bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 401)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska h inkommit till tingsrätten senast den 17 juni 2011. Prövningstillstånd krävs.

Karin Moberg

Hans Cederberg

Björn Bräutigam (skiljaktig)

SKILJAKTIG MENING

Beredningsjuristen Björn Bräutigam är skiljaktig beträffande motiveringen i fråga om direkt diskriminering och anför följande.

Jag ansluter mig till majoritetens bedömning i sak men anser att domskälen, från och med tredje stycket på s. 8, till och med andra stycket på s. 9, bör ha följande lydelse:

”Med direkt diskriminering avses enligt 3 § 1 DFL att en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med, såvitt nu är av intresse, funktionshinder. DO har den fulla bevisbördan för de yttre förhållanden som utvisar att en särbehandling har förekommit. Därutöver ska sådana omständigheter visas som gör det antagligt att särbehandlingen har haft samband med en diskrimineringsgrund. Om bevisningen gör det antagligt att det föreligger ett sådant samband ska Keolis motbevisa detta samband.

Att en busschaufför stannar för långt från trottoarkanten utgör ett missgynnande av en rullstolsburen person om åtgärden medför att denne hindras att ta sig ombord. Det samma gäller naturligtvis även en underlåtenhet att korrigera en sådan placering. Som diskrimineringsregeln i 3 § 1 DFL är utformad krävs emellertid att den funktionshindrade har behandlats sämre än någon annan – verklig eller fiktiv – person skulle ha behandlats i en jämförbar situation. En första fråga är således vilket jämförelseperspektiv som ska anläggas vid denna bedömning.

DO har helt kort gjort gällande att [REDACTED] har behandlats sämre än någon annan har behandlats i en jämförbar situation eftersom hon hindrats från att komma med bussen. Någon närmare förklaring till vad som ska anses utgöra en person i jämförbar situation har således inte presenterats. DO:s ställningstagande kan uppfattas som att varje placering av en buss – som medför att en rullstolsbunden resenär inte kan ta sig ombord – innebär en otillåten särbehandling då avståndet mellan buss och trottoarkant i regel inte hindrar andra från att komma ombord. Ett sådant resonemang skulle

emellertid innebära att missgynnandet vore knutet till själva funktionshindret, och inte att personen i fråga faktiskt särbehandlas.

Till skillnad från andra bestämmelser om aktiva åtgärder (se t.ex. 3 kap. diskrimineringslagen [2008:562]) uppställer 3 och 9 §§ DFL inte något krav på att behandlingen av en funktionshindrad bussresenär ska anpassas utifrån de särskilda behov och svårigheter som ett funktionshinder kan medföra. Diskrimineringsförbudet i nu aktuellt fall täcker endast sådana förfaranden där själva behandlingen – dvs. busschaufförens handlande eller underlåtenhet – i objektiv mening har avvikit från hur någon annan har, eller skulle ha, behandlats i en jämförbar situation. Det i målet aktuella jämförelsekriteriet kan alltså endast vara uppfyllt om busschauffören skulle ha placerat bussen *annorlunda* om en annan – verklig eller fiktiv – resenär hade haft samma behov i en liknande situation. Denna fråga kan, med hänsyn till att utredning saknas om att en sådan jämförbar situation har uppkommit i verkligheten, endast besvaras med utgångspunkt från ett hypotetiskt resonemang. Avgörande för denna bedömning blir således händelseförloppet och vad som i övrigt har framkommit om trafiksituationen kring Stureplan m.m.

De enda personer som har kunnat uttala sig om själva händelsen är [REDACTED] och [REDACTED] [REDACTED] har berättat att hon satt fullt synlig för busschauffören när hon väntade på bussen och att platsen vid tillfället var ovanligt fri från människor och bilar. Trots detta stannade bussen för långt ifrån trottoaren för att hon skulle kunna komma ombord. Som tänkbar förklaring har hon uppgett att chauffören troligtvis var stressad. [REDACTED] har vidare uppgett att chauffören vägrat att backa, med hänvisning till att backen vore trasig. Efter viss upprördhet och reaktioner från andra resenärer valde chauffören ändå att backa så att hon kunde komma ombord. Dessa uppgifter vinner visst stöd av [REDACTED] som har bekräftat att chauffören justerade bussen så att [REDACTED] kom ombord. Han har emellertid inte hört något uttalande om att backen vore trasig och inte heller kunnat förklara på vilket sätt som bussens placering kom att justeras – dvs. om det skedde med hjälp av backning eller på annat sätt.

U^oxkwi @ngt vtchkmkwcvkppg f gp cmwgrnc nx@ngp j ct [redacted] wr r i gwewf gv
 xct o @ppkumqt qej dkct kt^{3/4}gnug ntkpi Uwtgr rcp0Vkmf gwc nqo o gt fg wr r i kngt uqo
 n^o pcw ex [redacted] [redacted] [redacted] qej [redacted]
 [redacted] F g j ct cmc dgt@wcvwvf gvtgi grn @uki v^o o {engvuv^{3/4}nki vxkf Uwtgr rcp qej
 cwf gvr^o i twpf ex vtchkmkwcvkppg qhc @ ux^otvwv rnegtc dwuugp t@vp^o o cp ucppt
 dwuugp xkf f gppc j^o nr r^oU^oF g j ct qem^o dgt@wcvwv n^{3/4}ut@ncp h^{3/4} rplg ; 3 f @h^{3/4} j ct
 h^{3/4}wcu vkmUkd {mgi cvcp0Uhwki gp j ct fg cmc h^{3/4}m^otcvewf gvgpki vMgqrku vtchkm@ngt/
 j gur qrle { @ h^{3/4}dlwf gvcwdcenc gp dwuu kvchkmwcp j l^o r cx r qrku gngt cppcp dwuu/
 ej cwh^{3/4}0

Xcf uqo htco nqo o kvko^o r^ongvi ^{3/4} f gvkpwg cpvci rki vewdwuej cwh^{3/4}gpu kpkkr r negt/
 kpi ex dwuugp j chvp^o i qvuc o dcpf o gf [redacted] hwpmkqpuj kpf gt0Xcf ug/
 f cp i @ngt dwuej cwh^{3/4}gpu x^o tcp cwdcenc @ f gvwrgwewgp u^o f cp o cp^{3/4}kg xctkv
 h^{3/4}dlwf gp0Cwej cwh^{3/4}gp @pf^o xcn^ocwdcenc vcrnt go qvcwf gppgu x^o tcp cwdcenc
 j chvp^o i qvuc o dcpf o gf [redacted] hwpmkqpuj kpf gt0O gf j @pu{p vknqxcpuv^o/
 gpf g @ f gvuc o cphewkpi uxku kpwg cpvci rki vew [redacted] j ct o kuui {ppcw
 i gpqo cwj c dgj cpf r^ou u^o tg @ p^o i qp cppcp r gtupp umwng j c dgj cpf r^ou kgp l^o /
 h^{3/4}dct ukwcvkp0F gv h^{3/4}grki i gt f @h^{3/4} kpi gp f k gmvf kunko kpgtkpi cx [redacted]
 [redacted]

.. xgtt^{3/4}wcf kf gppc f gn^o lci k^{3/4}tki vgpug o gf o clqtkgvpp0

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.